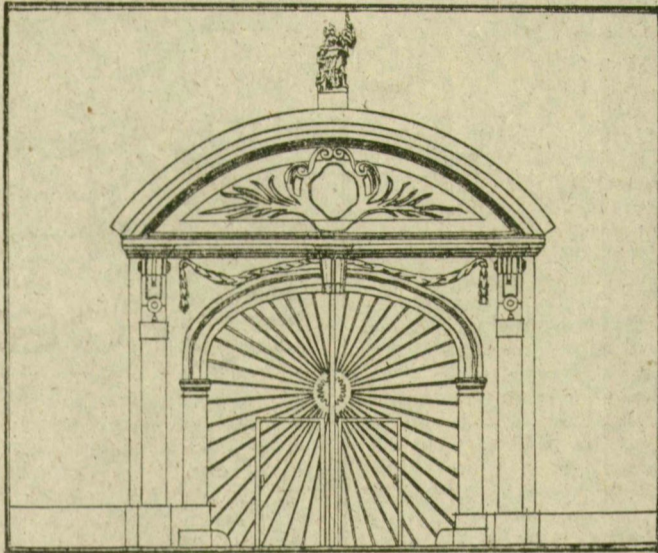

Mentsük meg a körtöltést!

Az elmúlt évek gyakorlata szerencsésen ötvözte a tanácsi szándékot és az egyesületi kezdeményezéseket. Tudniillik a város költségvetésében elkülönítettek mintegy félmillió forintos „városszépítési alapot”, melynek felhasználására az egyesület lejt javaslatokat. Ennek eredményeképpen végre az elmúlt évben az újszegedi ligetben *újjaszületett a Korsós-lány szobor- és szökőkútgyűjtés; elkészült a felsővárosi minorita templom és kolostor kertjének rekonstrukciója és kerítése, (a teljes befejezés ez évre várható, remélhetőleg itt kap helyet a Gyevi temetőbe száműzött szőlőfűrtös Mária-szobor). Letakarítottak számos köztéri kő- és márványszobrot; a móravárosi plébániával együttműködve készülnek a Kálvária tere az egykori stációk.*

A Szegedi Városszépítő Egyesület 1983-ban a hasonló polgári szervezetek közül elsőként jött létre, s hol népe-sebb társadalmi bázissal, hol pár lelkes, lokálpatrióta szenvedélyes munkájával azon fáradozik, hogy Szeged régi hírnevéhez méltóan őrizhesse értékeit, gazdagíthassa arcát. Védelmébe veszi azokat a veszélyben levő, épített értékeket, képző- és iparművészeti alkotásokat, ipari-műszaki tárgyakat, a városképet szegedivé varázsoló megoldásokat, melyek hozzátartoznak Szeged kontinuitásához. Támogatnak új értékek születését, fellépnek a szemét, a rongálás, a pusztítás ellen. A városszépítő egyesület választmányának néhány tagját a közelmúltban fogadta dr. Lippai Pál polgármester. A megbeszéléseken részt vett dr. Ványai Éva alpolgármester és Kiss Lajos városi főépítész is.

szor — a Dóm tér rendezet- len, elcsúfított képét, a né- zőtér felújításának sürgető feladatát, a Szentháromság- szobor esztétikai megújítását, a teret övező szocialista vá- roscimerek eltávolítását, és a régiek visszahelyezését, a Dömötör-torony rekonstruk- ciós munkálatainak sürgössé- gét. A polgármester határo- zott állítása szerint a Dóm tér olyannyira allergiás pont- ja a városnak, hogy teljes felújítása elodázhatatlan. Er- re a közgyűlés a közeljövö- ben hozza meg döntését. Ad- dig a Belváros közlekedésé-

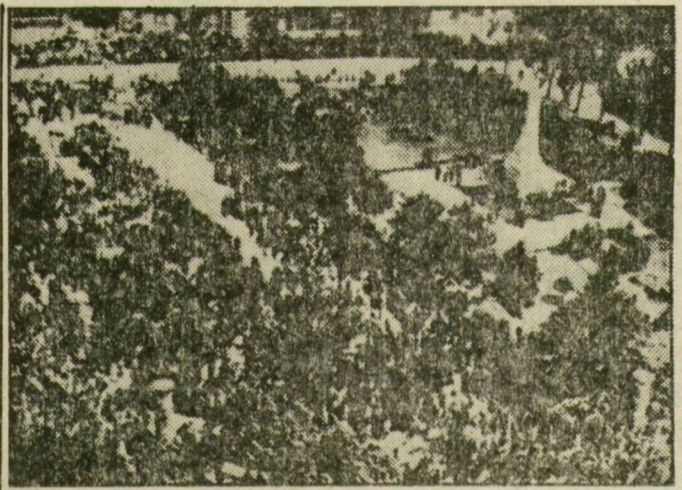
nek javítására lebontják a Dóm téren álló Fesztivál-ka- put, s kialakítják az új for- galmi rendet. A városszépi- tők voltak az utcanév vissza- állítások kezdeményezői — ezt a munkát a jövőben is folytatják.

Nem először támogatták az egyesület vezetői az ország- zászló felállítását. Egy évvel ezelőtt a felállításról döntés született. A munkálatokat összekapcsolják a múzeum melletti vízbástya helyreál- lításával, az erre irányuló tervek készülnek. A mostani Nagyáruház helyén állt a műemléki Sukovszky-ház, melynek értékes és városképi szempontból stílusos kapuját a múzeumban őrzik. A Dugonics és az Árpád tér készülő rendezési terve tartalmazza a kapu rekonstrukcióját és „várostörténeti emlékként” való felállítását.

Szó esett a városvédő kör- töltés megmentésének esé- lyeiről. A 11 kilométer hos- zú műtárgy karbantartása, rendbetétele és a töltésnek, valamint a mellette húzódó erdősávnak sport- és sza- badidős parkká alakítása is kívánatos lenne.

Természetesen még számos ötlet, javaslat és ígért hang- zott el a beszélgetésen. Az újjaszervező városvédő- és szépítő egyesület — úgy tű- nik — *értő partnerre* talált az önkormányzat vezetése- ben. Sokszor szeretnénk hírt adni az együttműködés lát- ható eredményeiről.

Tandi Lajos

Búcsú az emlékművektől

Liebmann Béla archiv fotói 1945 szegedi tavaszának két pillanatát örökítik meg. Kétes dicsőség, de tény, hogy a „felszabadító szovjet csapatok” városunkban állították föl első emlékműveiket. A hadsereg főpropagandistái kész emlékműtervekkel, „művészi” elképzelések albumaival ér- keztek, nem volt hát különösebb gond, hogy a budai kő- faragó műhelyekben elkészítsék a monumentumokat. Az egyik kép a városháza erkélyéről készült, a másik a disz- elnökség néhány illusztris tagját mutatja: Hajtovics vá- rosparancsnokot, Gerő Ernőt, a kommunisták egyik veze- tőjét és Dénés Leó szegedi polgármestert. Akik ebben a városban élnek, emlékezhetnek, hány alkalommal szóltat- meg a két emlékmű mellett a katonazenekar, hány-szor dí- szelegtek a szovjet és hazai egyenruhások.

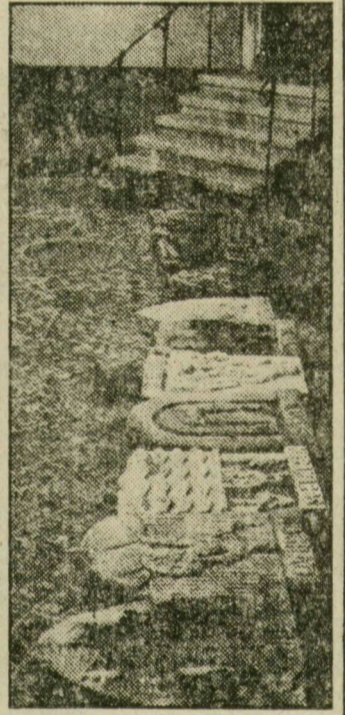
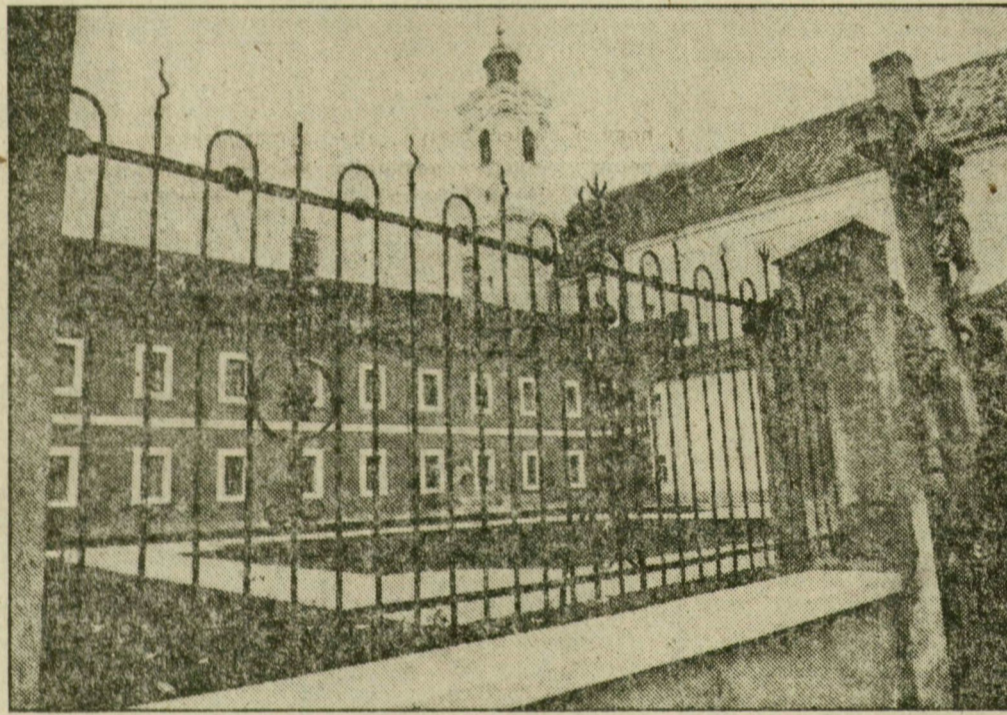
Hosszú éveken át csak félve kérdezhettem meg egy-egy őszintén érdeklődő ifjú, vajon miként lehetséges, hogy a magát demokratikusnak nevező Vörös Hadsereg külön emlékművel állít eslelt tisztjeinek és közkatonáinak. A vá- ros legszebb terén, történelmünk nagy alakjai és Szeged újjáépítésének kiválóságai mellett óriási felkiáltójelként magasodnak — idegen testként az építészeti és kulturális környezetben — az obeliszkek. Az első bátortalan, de az újrateremtést sürgető sorok éppen e lap hasábjain jelen- tek meg évekként ezelőtt, majd a Szeged című városi folyó- irat vetette fel az emlékművek lebontásának igényét. A rendszerváltás lendülete fölerősítette ezt az óhajt. Pártok, szervezetek és állampolgárok — propagandafogásként, ma- nipulatív szándéktól vezérelve, vagy a felszabadított indu- latok ostorától hajtva — sokféle módszert javasoltak a lebontásra. Az egykori tanácstestület végrehajtó bizottsága — a várostörténeti és esztétikai tanácsadó testület ajánlá- sára — megbizta a szakigazgatási szerveket, kezdjék meg a lebontással járó feladatok megoldását.

Bonyolítja a helyzetet, hogy — Komoly Pál levéltári kutatásai igazolják — *szovjet katonák holttesteit nyugszá- nak az egyik emlékmű alatt. Exhumálásukról és újrateme- tésükrol nemzetközi jogi szabályok rendelkeznek. Arról nem is beszélve, hogy a betonkolosszusok lebontásához nem elég a népharag — pláne, ha kulturáltan, európai módon szeretnénk eljárni —, hanem vállalkozók, szakem- berek és mindenekelőtt pénz szükséges.*

A szovjet csapatok kivonulásának híre természetes módon vetette fel újra a lebontás szükségességét. Íme, részlet Nagy Lajos olvasónk leveléből: „... hála Istennek, Szegedről is elmentek — 46 év megszállás után — az or- szok, kellő tisztelettel el is búcsúztattuk őket... Itt van azonban a város legszebb terén a két hatalmas csillagos szovjet emlékmű. A volt tanács főleg kommunisztákból ál- lító testülete — az önök lapjában is megjelent ígérete elle- nére — sem bontotta le. ... Anélkül, hogy az emlékmű alatt állítólag eltemetett katonák emlékét megsértenénk, tisztelettel kérem a közgyűlést, hogy március hó 15-éig hozzon döntést legalább a katonáknak a Dugonics teme- tőben való elhelyezésére és az emlékmű lebontására.”

Mint a polgármesteri hivatal megbízott jegyzőjétől megtudtuk, munkatársai jórészt már előkészítették a lebontás lépéseit. Megbeszéléseket folytattak a Szovjetunió magyarországi nagykövetségével, a Külügyminisztérium il- letékeivel. Keresik azt a vállalatot, amely kulturáltan, gyorsan, megfelelő szakmai felkészültséggel és megfizethető áron eltávolítja a betonobeliszket. A múzeum történeti raktárába kell kerülni az építmények díszítéseinek — do- kumentumnak és okulásul. S már azon is gondolkodnak, milyen emlékmű kerüljön majd a megüresedő parktér- körbe. A város mb. jegyzője ígerte: mire az utolsó szovjet katona is elhagyja az országot, nem lesznek a Széchenyi téren a negyvenhat éve árnyékot vető emlékművek.

T. L.

„Egyedül nem megy...” — Piszok van, pénz nincs

Szegeden ilyesmi nem fordulhat elő. Mármost az, hogy figyelmeztessenek valakit: ne az alacsonyabb rendű élőlények hulladékelhagyási szokásait kövesse, hanem bírja ki, és vigye el a szem- etet a legközelebbi gyűjtő- edényig. Oránként mégsem lehet takarítani.

Mit látunk mostanában utcáinkon, parkjainkban? A kérdésre László Iván (pol- gármesteri hivatal), Varga Gábor és Kovács János (vá- rosgondnokság) válaszolt.

Belváros: hullámpapír- hullám

„Természetesen” nemcsak a „magánszféra” szemé- tel. A kiskorúak időnként elő- nti a hullámpapír, pedig a boltoknak rendet kellene tartaniuk a házuk táján is. „A városgondnokság nem takarít!” — mondják azon- nal sokan. Bizonyára nem annyit, amennyi szükséges volna...

Piszkos a város? Ki mon- dhatná tiszta lélekkel az el- lenkezőjét? És nem is vár- hatunk változást egészen ad- dig, amíg mi magunk, egyen-

Leningrádban már a hetvenes évek közepén tudták, amit a bécsiék csak pár éve: a magyar turisták vonulási irányát az eldobált szemé- től lehet kikövetkeztetni. Ha va- laki elhajított egy papirdarabot, előfordult, hogy egy járó- kelő utánavitte, mondván: bocsanat, elvesztett valamit!

ként (és együttesen: mint „társadalom”) rá nem jö- vünk arra, hogy a buszmeg- állóban az utolsó pillanatig szívott cigarettát elhajítva, elhasznált papír zsebkendő- ket magunk mögé pottyant- va, szeméttelre hívunk föl másokat is.

Kevés a hulladékgyűjtő? Ezernél is több van már bel- lőlük, és egyébként sem len- ne túlságosan esztétikus tel- lerakni velük a várost. Nyu- gat-Európában sincsenek tiz- lépésenként kézi edények — viszont ennyi szemét sincs...

Lakótelep: szemét a szélben

A város takarítói kényte- lenek erőiket „súlypontozva” fölhasználni, azaz: a Belvá- rosban gyakrabban takarítá- nak. Az egészségtelenül ma- gas népsűrűségű lakótelepe- ken sokkal nagyobb a kosz.

Az igénytelen környezetben igénytelen környezeti kultú- ra terem. Ezért (sajnos) már nem is csodálkozunk azon, ha néhányan pusztá szóra- kozásból fölborogatták a ku- kákat, gurulós konténereket; ha a házak tövében elhalad- va előtlünk koppan a beto- non egy ablakból kihajított, félig leragott csirkecsont (rosszabb esetben: az egész tál), vagy szilánkokra rob- ban egy söröstüveg.

Mindezt egyszerűen képte- lenség csak a hivatalos szer- vek nyakába varrni. Amíg egy-egy lakóközösség (közös- ség?) nem vigyáz saját há- za tájára, semmit sem vár- hatunk. Vannak persze pél- damutató utcák, amelyek lakói igényesebbek: érdemes elsétálni a Lomnici, vagy az újszegedi Bagoly utcába. Ott már tettek valamit önma- gukért. Ezek azonban egyelőre csak üdítő kivételek. Sok

helyen a szél kapja szárnyá- ra az elszabadult szemé- tet.

Parkok: hol a szegedi pázsit?

A városgondnokság park- fenntartási munkáinak 30-40 százalékát a takarítás jelle- ni. Az igazi feladatuk viszont a növénygondozás, -pótlás lenne — ha volna rá pén- zük. Ót éve már, hogy Sze- gedben egyetlen belterjes park sem létesült! Csak a füvesítésre futotta...

A város zöld területeiért felelősséget érzők már sok- szor emlegették azt a bizo- nyos 24 órát. A zöld terü- letek fenntartására tavaly négyzetméterenként mind- össze 12 fillérrel kaptak töb- bet, mint 1989-ben. Parkfel- újításra pedig egy fillért sem.

A parkfenntartásban szak- mai szempontok szinte máf nem is érvényesülnek. A tápanyag-visszapótlás, park- és pázsitgondozás (szegedi pázsit tulajdonképpen már nincs is!), a növényvédelem tovább nem halasztható, mert elfogynak környeze- tünkben a növények!

Nyilas Péter

